

Mécszlángok

A P. család emlékére

2. rész

Így Halottak Napja előtt nagy a nyüzsgés a temetőben, természetes, hogy számszámokkal, virággal a kezükben jönnek-mennek az emberek. De amikor hozzám közel állnak meg, és beszélgetnek, akaratlanul is odanézek. A P. család sírköve előtt két hölgy áll meg.

* * *

A P. család sírhelye alig tíz méterre van Nagypapáéktól, de éveken át sűrű bozót választotta el a sírokat. Most kitakarították a környéket. Bár egy év alatt újra kisarjadtak a bokrok, de még nem akadályozzák a közlekedést, át is lehet látni fölöttük. Régióta foglalkoztat az a sírhely: a P. család 1939-től 20 éven át, amíg el nem költöztünk a József Attila (korábban Deákmalom) utcából, a legkedvesebb szomszédunk volt, dehát számos család viseli ezt a nevet a városban. És még soha nem találkoztam senkivel, aki a P. család sírhelyéhez jött volna. Egy éve sincs, hogy *Öcsi*, az egyik P. unoka megerősítette – igaz, nem a temetőben, hanem a Körösön –, hogy nem ez a nagyszülei sírhelye. Most viszont bizonyosságot szerezhetek a valóságról, hát megindulok a „szomszédba”. Régi ismerőst találok: az '50-es években – igaz, gyerekként – tanya-szomszédok voltunk Kákán. *Erzsi* szép kislány volt, ma is szép asszony. És azt is tudtam, hogy édesanyja P. bácsi testvére. Tehát mégis? Kérdezni sem kell: igen, ez az a P. család. *Erzsi* méltatlankodik, hogy a sírok elhanyagoltak.

– Dehát már csak *Mara* él, ő is Pesten. Úgy hallottam, egészségi állapota miatt még a közelmúltban elhunyt nővére temetésére sem tudott eljönni.

– Az unokák itt élnek – mondja.

Közelebb megyek, és most látom meg a gyalogfenyőktől takart síremlékeket. Három sírkő is van. Az egyik magas, rajta a felirat: *P. család*; ezt az egyet láttam messzebről is. A másikat szinte teljesen takarja a fenyő. A felirat: *P. József, 1901–1956*. Alatta: *és neje, Lustyik Zsuzsanna*. Csak a születési éve van rávésva (1900), pedig már régen halott. Hát itt nyugszik Józsi bácsi. Emlékeimben magas, ősz hajú férfi jelenik meg, de a vonásait már nem tudom felidézni. Szüleim azt mondták, kőműves, de soha nem láttam a szakmájában dolgozni. Viszont állandóan jött-ment, és a háború nehéz éveiben mindig volt mit enni a népes családnak. Egyszer birkát is hozott. Ámulva néztem, hogyan akasztják az eresz tartógerendájára, hogyan szabadítják meg bundájától. Sokszor jutott nekünk is az enivalóból, hiszen Édesapám 1942-től 47-ig katona, majd hadifogoly volt. Szinte minden este nálunk voltunk: a felnőttek beszélgettek, nem is értettem, miről, nem is érdekelt. De az megmaradt, hogy sokat játszottak velem. Csak a téli estékre emlékszem.

A házukban nem volt villany, egy díszes petróleumlámpa lógott a mestergerendáról. Petróleumból sem volt soha hiány, pedig az akkor nagy kincsnek számított. Az alacsony szobában mindig kellemes meleget adott a kemence: az udvaron kazalnyi szalma állt, volt mit fűteni. P-ék hatan voltak, mi ketten édesanyámmal, időnként a lányok barátnői is eljöttek. A kis szobában hamar elfogyott a levegő, a lámpa pislogni kezdett. Ilyenkor P. bácsi egy kenyérhéjjal letakarta a lámpaüveg felső nyílásának felét, és egy darabig megint fellobogott a kanóc. A kenyérhéj megpörkölődött, kellemes illatot adott. Máig imádom a pirított kenyér illatát. Aztán – ha ez sem használt – szellőztetni kellett.

P. bácsi soha nem foglalkozott velem, de nem bánta, ha ott ser-

tepertélek mellette, amikor dolgozik. Az ő kezében láttam először hidegvágót. Amíg nem láttam, nem akartam elhinni, hogy a vasat is el lehet vágni. A legemlékezetesebb munkája a bunker ásása volt, mert ásás közben elmagyarázta, hogy mire kell. Akkor már közeledhetett a front, gyakran lehetett repülőgépeket látni, hallani. Józsi bácsi akkora bunkert ástott, hogy 6–8 ember elférjen benne. Mély volt, egészen a sárgaföldbe mélyítette. Az agyagból kis golyókat formáztam, megszáritottam a napon. (Sajnos száradás után deformálódtak és megrepedtek.) A gödröt rönkökkel fedte be, és ezt a földet vastag földréteggel borította. Azt mondta, ez megvéd a bombázástól. Már akkor sem hittem el neki. A bunkerbe a földbe vájt lépcsőn lehetett lemenni. Nyirkos homály volt benn, nem is igen szerettem ott tartózkodni. Arra nem emlékszem, hogy valaki is használta volna, igaz, Szarvason nem voltak hadműveletek.

Amikor közeledtek az orosz csapatok, Édesanyámmal P-ék konyhájának kövén töltöttük az éjszakákat a leterített subákba burkolózva. Egy éjszaka hatalmas csattanások hallatszottak, meg voltam győződve róla, hogy a konyha küszöbét üti valaki. P. bácsi azt mondta, légi harcok voltak, és az eresz cserepét néhány golyó átütötte. Mutatott is egy lyukas cserepet, de nem voltam róla meggyőződve, hogy az golyó ütötte lyuk. Nem sokszor aludtunk ott, természetessé vált, hogy itt vannak az oroszok, az élet visszatért a szokott medrére.

A háború utáni időkről alig van emlékem Józsi bácsiról. Valamikor beteg lett, kórházba került, utána nem beszélt, csak révetegen jött-ment. Egyszer azt mondta Édesanyám, hogy P. bácsi meghalt. Most néztem meg a sírját: 1956-ban.

P. bácsi síkővével szemben egy fejfa áll, erősen takarva ez is: *P. Pál, 1928–1990*. Ő volt a négy P. gyerek közül az idősebb fiú, már felnőtt embernek számított. Tótosan, Palyónak szólította mindenki, pedig a családban nem beszéltek tótu. Lovai voltak, stráfkocsival fuvarozott. Az utca esős időben sáros volt, a kocsni néha elakadt, ilyenkor ostorral verte lovait. A szívem majd meg szakadt értük, ahogy kétségbeesetten újra és újra neki fészültek a hámnak. Palyó gyakran megállt lovaival a sarki kocsmá, vagy Sz. bácsi híres hírhedt Béke utcai „műintézete” előtt. Ha hazatért, jobb volt elkerülni. Ilyenkor tartottam tőle, s valószínűleg ezért, őt kedveltem legkevésbé a családban. Sokáig nem nősült meg, csak jóval később hallottam, hogy a családi házból egyedül ő maradt az édesanyjával. Később asszonyt vitt a házhoz, de gyermekük nem született. A haláláról is csak jóval később értesültem.

Kutas Ferenc

Taggyűlés

Az MSZP Szarvasi Szervezete értesíti tagságát és az érdeklődőket, hogy soron következő városi gyűlését december 4-én, csütörtökön, 17-órás kezdettel tartja. Tagjaink megjelenésére feltétlenül számítunk, a szimpatizánsokat, szívesen látjuk. A rendezvény helye: Szarvas Szabadság u. 36 sz. *Az MSZP elnöksége*

Szent András Nap

Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzata november 29-én, szombaton rendezi meg a település védőszentjének, Szent Andrásnak ünnepét. Az idei program 10 órakor ünnepi szentmisével kezdődik a római katolikus templomban. Délután 13.30-tól közös programon vehetnek részt az érdeklődők Schirilla Györggyel (találkozó az István király u. 50-nél). Délután három órakor ünnepélyes zászlófelvonás lesz a település nyugati kapujában, a 44. sz. út mellett. Ezt követően 16.30-tól a Körös Művelődési Házban lesz a szokásos ünnepség, kitüntető díjak átadásával és kulturális műsorral. Este hét órakor kezdődik – a Szent András Nap záró momentumaként – a Kézműves Karácsonyi Kiállítás megnyitója.

Baráti-köri Mikulás-est

Szarvas Város Barátainak Köre december 1-jén, hétfőn tartja következő klubestjét. A helyszín ismét a Panoráma Kávézó. Ez alkalommal Mikulás-estre kerül sor Apró ajándékokkal, meglepetésekkel érkezik a Mikulás. A Baráti Kör vezetősége szeretettel várja tagjait, gyermekeikkel, unokáikkal együtt!